

Avizul Comitetului Economic și Social European privind propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului de instituire a Fondului european de apărare

[COM(2018) 476 final]

(2019/C 110/15)

Raportor: **Aurel Laurențiu PLOSCEANU**

Coraportor **Eric BRUNE**

Sesizare	Parlamentul European, 2.7.2018 Consiliu, 4.7.2018
Decizia Biroului Comitetului	10.7.2018
Temei juridic	Articolul 173 alineatul (3) și articolul 304 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene
Secțiunea competentă	Comisia consultativă pentru mutații industriale (CCMI)
Data adoptării în CCMI	22.11.2018
Data adoptării în sesiunea plenară	12.12.2018
Sesiunea plenară nr.	539
Rezultatul votului (voturi pentru/voturi împotrivă/ abțineri)	200/1/6

1. Concluzii și recomandări

1.1. În opinia CESE, este imperativ ca Strategia globală a UE și Planul de implementare în domeniul securității și al apărării să fie puse în aplicare în mod coerent, în conformitate cu prevederile declarației comune a UE și NATO din iulie 2016, precum și cu principiul Națiunilor Unite privind securitatea colectivă.

1.2. Din 2017, CESE a pledat în favoarea creării unei Uniuni Europene a Apărării (UEA) și a susținut Planul de acțiune european în domeniul apărării, inclusiv înființarea unui Fond european de apărare comun. Considerăm că o astfel de consolidare a sistemului european de apărare nu are intenția de a slăbi, ci mai curând de a întări NATO și relațiile transatlantice.

1.3. CESE sprijină cu fermitate propunerea de regulament de instituire a unui Fond european de apărare în cadrul CFM 2021-2027, publicată de Comisie la 13 iunie 2018.

1.4. CESE solicită realizarea de progrese calitative semnificative în ceea ce privește cooperarea în domeniul apărării europene. Într-adevăr, o cooperare limitată între statele membre cu privire la apărare produce duplicări și generează fragmentări mari în cadrul industriei apărării. Cooperarea transnațională între întreprinderi și continuarea integrării în acest sector industrial nu sunt suficiente de stimulate din cauza lipsei de integrare a acelei părți a pieței unde se creează cererea. Acest fapt conduce la alocarea ineficientă a resurselor, suprapunerea capacităților industriale, lacune tehnologice și lipsa de noi programe, în special de programe de colaborare.

1.5. CESE sprijină obiectivul autonomiei strategice, prin dezvoltarea tehnologiilor-cheie în domenii esențiale și a capacităților strategice. Acest obiectiv este legat în mod strict de nevoia unei coordonări și a unei evaluări solide pentru a avea certitudinea faptului că acele tehnologii pot fi stăpânite, păstrate și produse la nivel european, permițând UE să ia decizii și să acționeze în mod autonom dacă este necesar.

1.6. CESE consideră că o condiție *sine qua non* pentru dezvoltarea unor capacități comune de apărare este consolidarea bazei industriale și tehnologice a apărării europene.

1.7. CESE subliniază că Uniunea Europeană trebuie să depună eforturi pentru menținerea, reînnoirea și dezvoltarea unei forțe de muncă înalt calificate și să se asigure că dispune de lucrători cu astfel de competențe.

- 1.8. CESE propune ca UE să își intensifice eforturile de armonizare, în cadrul Uniunii, a normelor privind exportul.
- 1.9. CESE sprijină în mod ferm o axare pe IMM-uri și pe întreprinderile noi (*start-up*), inclusiv în domeniul cercetării și dezvoltării în scopuri de apărare.
- 1.10. CESE ar fi de părere că bugetul UE pentru sprijinirea activităților din domeniul apărării nu ar trebui să înlocuiască sau să fie un substitut pentru cheltuielile naționale cu apărarea, ci mai degrabă să stimuleze, să accelereze și să încurajeze cooperarea în domeniul apărării. În aceeași ordine de idei, bugetul UE pentru cercetarea în domeniul apărării nu ar trebui alocat în detrimentul cercetărilor civile din alte sectoare. Chiar dacă deciziile privind investițiile și programele de dezvoltare din domeniul apărării rămân prerogativa statelor membre, FEA ar putea aduce valoare adăugată europeană prin stimularea cercetărilor comune privind produsele și tehnologiile din domeniul apărării, precum și a dezvoltării acestora.
- 1.11. CESE este ferm convins că o politică de apărare europeană mai armonizată și mai raționalizată ar putea spori eficiența, crescând cota de piață a bazei industriale și tehnologice a sistemului european de apărare și distribuind mai bine produsele între state, regiuni și întreprinderi.
- 1.12. Fondul european de apărare va avea însemnătate doar dacă va sprijini activitățile cu adevărat importante. Prin urmare, programele sale de lucru ar trebui stabilite pe baza unui proces solid de planificare a sistemului european de apărare, prin care să se identifice principalele priorități ale Europei în materie de capacități.
- 1.13. CESE sprijină o politică de cooperare care va promova implicarea IMM-urilor, precum și a țărilor care nu sunt semnatare ale scrisorii de intenție, fără a neglija însă competențele pe care acestea le pot adăuga bazei industriale și tehnologice a industriei de apărare.
- 1.14. CESE sprijină propunerea de a limita posibilitatea de a beneficia de fonduri europene în cazul întreprinderilor europene controlate de aceeași entitate și de a solicita garanții în cazul în care o țară terță participă la dezvoltarea de proiecte finanțate din Fondul european de apărare.
- 1.15. CESE sprijină ideea potrivit căreia fondurile europene ar trebui să fie gestionate de Comisia Europeană, dar consideră că Agenția Europeană de Apărare poate interveni în mod util în definirea nevoilor de echipamente de apărare și în cadrul Organizației de Cooperare Comună în materie de Armament (OCCAR), trăgând învățăminte din experiențe care nu au fost întotdeauna fericite, și poate participa la gestionarea programelor, întrucât duplicarea competențelor în domeniu ar fi în detrimentul eficacității sistemului.
- 1.16. CESE sprijină ideea potrivit căreia cercetarea și dezvoltarea trebuie analizate de un comitet de etică. Condițiile de natură etică trebuie definite clar și evaluate încă din stadiul de analiză a propunerii, pentru a se asigura securitatea și claritatea juridică.
- 1.17. CESE își exprimă îngrijorarea cu privire la viitorul cooperării cu Regatul Unit după Brexit și pledează în favoarea unui sistem de securitate și apărare puternic, care să includă Regatul Unit ca stat asociat la FEA.
- 1.18. CESE consideră că continentul nostru în curs de îmbătrânire se simte amenințat, manifestând o tendință de a învinovăți și uneori de a confunda probleme precum terorismul și mișcările migratorii, și prezintă un nivel insuficient de solidaritate, atât în interiorul statelor membre, cât și între acestea, în condițiile reparației naționalismului și a unor regimuri autoritare peste tot în Uniunea Europeană, care pun la încercare democrația. Oricât interes ar prezenta un instrument de politică industrială precum Fondul european de apărare, el nu ne va dispensa de necesitatea continuării procesului de reflecție privind politica europeană de apărare.

2. Prezentarea propunerii

- 2.1. Contextul geopolitic a devenit instabil în ultimul deceniu: ne confruntăm cu un mediu complex și dificil, în care apar noi amenințări, cum ar fi atacurile cibernetice și amenințările hibride și revin provocările mai convenționale.
- 2.2. În declarația comună din 25 martie 2017 de la Roma, liderii celor 27 de state membre și ai Consiliului European, ai Parlamentului European și ai Comisiei Europene au declarat că Uniunea își va consolida politica de securitate și apărare comună și va promova o industrie de apărare mai competitivă și mai integrată.
- 2.3. Apărarea europeană se confruntă cu importante ineficiențe ale pieței în legătură cu neexploatarea economiilor de scară (fragmentarea piețelor naționale cu un singur cumpărător) și cu duplicarea resurselor la nivel european.

- 2.4. Cererea vine aproape exclusiv din partea statelor membre, însă bugetele lor de apărare, în special pentru cercetare și dezvoltare (C&D), au înregistrat reduceri bugetare importante în ultimii 10 ani.
- 2.5. În 2015, doar 16 % din echipamentele de apărare au fost achiziționate prin achiziții colaborative europene, ceea ce este departe de criteriul de referință colectiv de 35 %, convenit în cadrul Agenției Europene de Apărare (AEA).
- 2.6. Sectorul apărării este puternic fragmentat de-a lungul frontierelor naționale, cu suprapuneri substanțiale și ineficiențe aferente, în sensul incapacității de a genera economii de scară și al obținerii de rezultate în urma învățării.
- 2.7. Situația actuală nu este sustenabilă, iar dezvoltarea unor sisteme majore de apărare de generație viitoare este din ce în ce mai greu de realizat de către statele membre în mod individual.
- 2.8. Lipsa de cooperare între statele membre afectează și mai mult capacitatea industriei de apărare a UE de a susține capacitățile industriale și tehnologice necesare pentru păstrarea autonomiei strategice a UE și de a-și satisface actualele și viitoarele necesități în materie de securitate.
- 2.9. La 7 iunie 2017, Comisia a adoptat o comunicare prin care lansează Fondul european de apărare, care constă în componente pentru cercetare și capabilități și care este însoțită de o propunere legislativă de regulament de instituire a unui program european de dezvoltare industrială în domeniul apărării, în contextul componentei pentru capabilități.
- 2.10. Propunerea de regulament de instituire a unui Fond european de apărare în cadrul CFM 2021-2027 a fost publicată de Comisie la 13 iunie 2018.
- 2.11. Fondul european de apărare este menit a fi un instrument care să promoveze competitivitatea și capacitatea de inovare a bazei industriale și tehnologice de apărare a UE, contribuind astfel la autonomia strategică a UE. Instrumentul este conceput astfel încât să genereze programe de cooperare care nu ar fi posibile fără o contribuție din partea UE și să ofere stimulentele necesare pentru a impulsiona cooperarea în fiecare etapă a ciclului industrial.
- 2.12. Proiectele de colaborare transfrontalieră cu o participare semnificativă a întreprinderilor mici și mijlocii vor fi încurajate în mod special. Acest lucru va garanta accesibilitatea FEA pentru beneficiari din toate statele membre, indiferent de mărime și de poziția lor geografică.
- 2.13. Propunerea prevede o dată de aplicare, 1 ianuarie 2021, și este prezentată pentru o Uniune cu 27 de state membre.
- 2.14. Deși cercetarea în domeniul apărării se încadrează în domeniul de aplicare al Programului-cadru pentru cercetare și inovare (*Orizont Europa*), dispozițiile specifice corespunzătoare pentru cercetarea în domeniul apărării, cum ar fi obiectivele, normele de participare și mecanismele de realizare, sunt precizate în prezenta propunere.
- 2.15. Propunerea urmărește să asigure sinergii cu alte inițiative ale UE în domeniul cercetării și dezvoltării civile, cum ar fi securitatea și securitatea cibernetică, controlul la frontiere, paza de coastă, transportul maritim și spațiul.
- 2.16. Vor exista legături strânse între Fond și proiectele puse în aplicare în cadrul cooperării structurate permanente în materie de apărare (PESCO).
- 2.17. Fondul va ține seama de planul de dezvoltare a capacităților al UE (PDC), care identifică prioritățile în materie de capabilități de apărare, și de Procesul anual coordonat de revizuire al UE privind apărarea (CARD).
- 2.18. În acest context, trebuie să se țină seama și de activitățile relevante desfășurate de Organizația Tratatului Atlanticului de Nord (NATO), precum și de alți parteneri, în cazul în care acestea servesc intereselor de securitate și apărare ale Uniunii.
- 2.19. De asemenea, fondul ia în considerare activitățile de apărare puse în aplicare prin intermediul Instrumentului financiar pentru pace, un instrument extrabugetar propus în afara CFM.
- 2.20. Prezenta propunere prevede posibilitatea de combinare a sprijinului acordat în cadrul fondului cu finanțări care beneficiază de Invest UE.
- 2.21. Programul ar trebui să fie utilizat pentru a aborda disfuncționalitățile pieței sau situațiile de investiții mai puțin rentabile, în mod proporțional, fără a se suprapune finanțărilor private sau a le exclude, și ar trebui să aibă o valoare adăugată europeană clară.

- 2.22. Uniunea va trebui să își asume o mai mare responsabilitate pentru protejarea intereselor și a valorilor sale, precum și a modului de viață european, în complementaritate și cooperare cu NATO.
- 2.23. Pentru a fi pregătită să facă față amenințărilor viitoare și pentru a-și proteja cetățenii, Uniunea trebuie să își consolideze autonomia strategică. Acest lucru necesită dezvoltarea de tehnologii-cheie în domenii critice și de capabilități strategice pentru a asigura o poziție de lider în domeniul tehnologic.
- 2.24. Deciziile privind investițiile în apărare și programele de dezvoltare în domeniul apărării rămân prerogativa și responsabilitatea statelor membre.
- 2.25. Abordarea de politică propusă este proporțională cu amploarea și gravitatea problemelor care au fost identificate. Inițiativa este limitată la aspecte pe care statele membre nu le pot realiza individual în mod satisfăcător și cu privire la care Uniunea Europeană poate aduce o contribuție pozitivă.
- 2.26. Acțiunea pregătitoare privind cercetarea în domeniul apărării a fost lansată în aprilie 2017, cu un buget total de 90 de milioane EUR pe o perioadă de trei ani. Aceasta a început să aducă rezultate inițiale concrete, cu primele acorduri de grant semnate în 2018, însă toate proiectele sunt încă în curs de desfășurare.
- 2.27. Propunerea de regulament de instituire a unui program european de dezvoltare industrială în domeniul apărării pentru perioada 2019-2020 va avea un buget de 500 de milioane EUR, iar acesta ar trebui să fie operațional de la 1 ianuarie 2019.
- 2.28. A fost organizată o consultare publică deschisă privind FEA pentru toate părțile interesate, în perioada 13 ianuarie-9 martie 2018. S-au adus unele critici din punct de vedere etic, însă părțile interesate direct implicate sprijină inițiativa. Normele privind drepturile de proprietate intelectuală trebuie adaptate pentru apărare.
- 2.29. Alocarea bugetară propusă pentru perioada 2021-2027 este de 13 miliarde EUR (în prețuri curente), din care 4,1 miliarde EUR pentru acțiunile de cercetare și 8,9 miliarde EUR pentru acțiunile de dezvoltare.
- 2.30. Sub rezerva confirmării eficienței din punctul de vedere al costurilor printr-o analiză cost-beneficiu, fondul ar putea fi gestionat de către o agenție executivă a Comisiei.
- 2.31. Este propus un sistem de monitorizare pentru a sprijini evaluarea și raportarea cu privire la performanță. Rezultatele vor deveni disponibile treptat.
- 2.32. Propunerea Comisiei privind CFM 2021-2027 a stabilit un obiectiv mai ambițios pentru integrarea politicilor climatice în toate programele UE, cu un obiectiv general de 25 % din cheltuielile UE care contribuie la obiectivele politicilor climatice. Contribuția FEA la realizarea acestei ținte globale va fi monitorizată prin intermediul unui sistem al UE de markeri climatici la un nivel corespunzător de dezagregare, inclusiv prin utilizarea unor metodologii mai precise, în cazul în care sunt disponibile.
- 2.33. Propunerea prevede ca dată de aplicare 1 ianuarie 2021.

3. Observații generale

- 3.1. CESE subliniază solicitările menționate deja în avizele CCMI/149 (2017), CCMI/116 (2013) și CCMI/100 (2012). În Strategia globală a UE și în Planul de implementare în domeniul securității și al apărării se regăsesc, de asemenea, abordări importante în acest sens. În opinia CESE, este imperativ ca aceste inițiative să fie aplicate în mod coerent, în conformitate cu prevederile declarației comune a UE și NATO din iulie 2016, precum și cu principiul Națiunilor Unite privind securitatea colectivă.
- 3.2. Ținând seama de actualele circumstanțe geostrategice și de evoluțiile în materie de securitate, Europa trebuie să își consolideze capabilitățile de securitate și de apărare. Este esențial să existe o înțelegere clară a obiectivelor strategice comune ale Uniunii, viziune care încă lipsește și care trebuie dezvoltată urgent. Aceasta este o premisă obligatorie pentru identificarea capabilităților de apărare necesare, care trebuie susținute printr-o bază tehnologică și industrială durabilă a sistemului european de apărare.
- 3.3. Retragerea SUA din acordul nuclear semnat cu Iran în 2015, criza din Ucraina, desfășurarea îngrijorătoare de forțe rusești la granița statelor baltice și la granița de est a UE, conflagrația din arcul Libia-Irak-Siria, instabilitatea constantă din Sahel, posibilă confruntare politică și militară între o axă SUA-Israel-Arabia Saudită și o axă Iran-Siria-Rusia, toate acestea în contextul amenințărilor cibernetice, al creșterii autoritarismului în Europa și al imprevizibilității accentuate a diplomației SUA: rareori echilibrul strategic al UE a fost atât de complex și de îngrijorător.
- 3.4. Chestiunile legate de securitate, atât în interiorul, cât și în vecinătatea UE, sunt printre principalele îngrijorări ale cetățenilor și ale șefilor de stat deopotrivă.

3.5. Cel puțin patru provocări trebuie abordate de către UE, în modul cel mai consensual posibil: autonomia în procesul de decizie, anticiparea crizei, influența politică și coerența între interesele și principiile noastre democratice.

3.6. În 2017, CESE a pledat în favoarea creării unei Uniuni Europene a Apărării (UEA) și a susținut Planul de acțiune european în domeniul apărării, inclusiv înființarea unui Fond european de apărare comun.

3.7. CESE a solicitat realizarea de progrese calitative semnificative în ceea ce privește cooperarea în domeniul apărării europene. Într-adevăr, o cooperare limitată între statele membre cu privire la apărare produce duplicări și generează fragmentări mari în cadrul industriei de apărare. Cooperarea transnațională între întreprinderi și continuarea integrării în acest sector industrial nu sunt suficient de stimulate din cauza lipsei de integrare a acelei părți a pieței unde se creează cerere. Acest fapt conduce la alocarea ineficientă a resurselor, suprapunerea capacităților industriale, lacune tehnologice și lipsa de noi programe, în special de programe de colaborare.

3.8. CESE sprijină obiectivul unei autonomii strategice în privința capacităților și domeniilor tehnologice identificate ca fiind esențiale. Acest obiectiv este legat în mod strict de nevoia unei coordonări și a unei evaluări solide pentru a avea certitudinea faptului că acele tehnologii pot fi stăpânite, păstrate și produse la nivel european, permițând UE să ia decizii și să acționeze în mod autonom dacă este necesar.

3.9. CESE susține opțiunea de sprijinire a sectorului apărării, ca politică industrială bazată pe cerere.

3.10. CESE aprobă ideea că o utilizare mai eficientă a bugetelor naționale ar trebui să permită acoperirea tuturor necesităților europene în ceea ce privește echipamentele de apărare.

3.11. CESE este de acord cu faptul că coerența între programele de la nivel european ar trebui să facă posibilă creșterea dimensiunii pieței europene deservite de industria europeană de apărare.

3.12. CESE a afirmat că o condiție *sine qua non* pentru dezvoltarea unor capacități comune de apărare este consolidarea bazei industriale și tehnologice de apărare europene.

3.13. CESE subliniază că Uniunea Europeană trebuie să depună eforturi pentru dezvoltarea unei forțe de muncă înalt calificate și să asigure dobândirea de către lucrători a competențelor pe care acest lucru le presupune.

3.14. CESE propune ca UE să își intensifice eforturile de armonizare, pe plan intern, a normelor privind exportul.

3.15. CESE sprijină în mod ferm o axare pe IMM-uri, inclusiv în domeniul cercetării și dezvoltării în scopuri de apărare.

3.16. CESE a fost împotriva utilizării în scopuri de apărare a fondurilor existente destinate unor obiective economice și sociale.

3.17. CESE a respins prevederea specială privind alocarea unor resurse bugetare naționale pentru apărare în temeiul Pactului de stabilitate și de creștere. Cheltuielile de apărare nu ar trebui să destabilizeze finanțele publice.

3.18. CESE a sprijinit crearea unui Fond de apărare cu două componente, care să acopere atât cercetarea, cât și dezvoltarea de capacități. Acest lucru ar putea sprijini elaborarea unui proces integrat de planificare a investițiilor de-a lungul întregului ciclu tehnologic. Deciziile privind achizițiile rămân de competența statelor membre. Cu toate acestea, o modalitate de a efectua achiziții comune ar putea spori eficiența în ceea ce privește cererea și ar putea contribui la competitivitatea și eficiența industriei europene de apărare. Bugetul UE pentru sprijinirea activităților din domeniul apărării nu ar trebui să înlocuiască sau să fie un substitut pentru cheltuielile naționale cu apărarea, ci, mai degrabă, să stimuleze și să accelereze și să încurajeze cooperarea în domeniul apărării. În aceeași ordine de idei, bugetul UE pentru cercetarea în domeniul apărării nu ar trebui alocat în detrimentul cercetărilor civile din alte sectoare. Obiectivul FEA este să genereze programe de cooperare și, prin sprijinirea activităților de cercetare și dezvoltare, să ofere stimulentele necesare pentru a impulsiona cooperarea în fiecare etapă a ciclului industrial. Chiar dacă deciziile privind investițiile și programele de dezvoltare din domeniul apărării rămân prerogativa statelor membre, FEA ar putea aduce valoare adăugată europeană prin stimularea cercetărilor comune privind produsele și tehnologiile din domeniul apărării, precum și a dezvoltării acestora.

3.19. Sectorul industrial al apărării nu prezintă doar o importanță strategică pentru securitatea și apărarea cetățenilor europeni, ci aduce și o contribuție majoră la economia și bunăstarea europeană, cu o cifră de afaceri totală de aproximativ 100 de miliarde EUR/an și aproximativ 500 000 de persoane înalt calificate, angajate direct sau indirect. Acest sector este sursa produselor, serviciilor și tehnologiilor de ultimă generație, în cazul cărora eforturile de inovare și cercetare și dezvoltare (C-D) sunt esențiale pentru competitivitate.

3.20. Industria de apărare europeană și, deopotrivă, cheltuielile pentru C-D sunt, într-o anumită măsură, concentrate în cele șase țări membre ale scrisorii de intenție (Franța, Germania, Italia, Spania, Suedia și Regatul Unit), însumând 95 % din investiții, pentru cea mai mare parte a IMM-urilor și a întreprinderilor cu capitalizare medie, precum și a întreprinderilor de prim rang. O politică de apărare europeană mai armonizată și mai raționalizată ar câștiga în eficiență printr-o specializare suplimentară a țărilor, a regiunilor sau a întreprinderilor în anumite tehnologii.

3.21. Țările semnatare ale scrisorii de intenție domină piața apărării europene în ceea ce privește numărul de întreprinderi active și vânzările lor de arme. De exemplu, în Regatul Unit, *BAE Systems* este cea mai mare întreprindere din domeniul apărării. *SAAB* este principala întreprindere suedeză din industria aerospațială și de apărare, în timp ce *Dassault Aviation*, *Naval Group*, *Safran* și *Thales* sunt cele mai mari din Franța. În Germania, *Rheinmetall*, *ThyssenKrupp Marine Systems* și *Diehl* sunt întreprinderi importante. În Italia, *Leonardo* și *Fincantieri* sunt cele două întreprinderi principale. *Airbus*, o întreprindere transeuropeană, se situează pe locul al doilea în Europa, după *BAE Systems*. O altă întreprindere transnațională relevantă este *MDBA*, o societate mixtă a celor trei lideri europeni din industria aerospațială și de apărare (*Airbus*, *BAE Systems* și *Leonardo*), care produc rachete și sisteme pentru rachete. Iar *KNDS*, întreprinderea deținătoare a companiilor *Nexter* și *KMW*, este pe cale să devină o societate transeuropeană. De reținut că unele dintre aceste întreprinderi nu își desfășoară activitatea exclusiv pe piața industriei de apărare, ceea ce explică variația raportului vânzări/angajați.

În ceea ce privește întreprinderile mai mici, un studiu recent al IHS a identificat aproape 1 600 de IMM-uri active în sectorul apărării în Europa și a estimat că numărul total al IMM-urilor din lanțurile de aprovizionare din domeniul apărării se situează între 2 000 și 2 500. Unele dintre aceste întreprinderi au o natură duală, fiind active atât în sectorul civil, cât și în cel al apărării. În orice caz, IMM-urile joacă un rol important în industria de apărare și reprezintă un facilitator esențial pentru competitivitate.

3.22. Industria de apărare europeană nu este repartizată în mod uniform în cadrul UE. Acest fapt sugerează că este posibil ca o creștere a cheltuielilor militare ale statelor membre ale UE să nu se repercuteze în mod egal asupra tuturor statelor membre. Dacă cheltuielile majorate ale unei țări merg la întreprinderi din alte țări, acest lucru ar putea duce la noi fluxuri comerciale.

4. Observații specifice

4.1. Fondul european de apărare va avea însemnătate doar dacă va sprijini activitățile cu adevărat importante. Prin urmare, programele sale de lucru ar trebui stabilite pe baza unui proces solid de planificare a sistemului european de apărare, prin care să se identifice principalele priorități ale Europei în materie de capabilități.

4.2. CESE sprijină o politică de cooperare care va promova cooperarea transfrontalieră și implicarea IMM-urilor, inclusiv din state care nu sunt semnatare ale scrisorii de intenție, fără a se reveni totuși la politicile privind dreptul de întoarcere, care uneori au accentuat duplicarea competențelor.

4.3. CESE sprijină propunerea de a limita posibilitatea de a beneficia de fonduri europene la întreprinderile europene controlate de interese europene și de a solicita garanții în cazul în care o țară terță participă la dezvoltarea de proiecte finanțate din Fondul european de apărare.

4.4. CESE sprijină ideea potrivit căreia acordarea de credite europene ar trebui să fie gestionată de Comisia Europeană, dar consideră că Agenția Europeană de Apărare poate interveni în mod util în definirea nevoilor de echipamente de apărare și în cadrul OCCAR, trăgând învățăminte din experiențe care nu au fost întotdeauna fericite, și poate participa la gestionarea programelor, întrucât duplicarea competențelor în domeniu ar fi în detrimentul eficacității sistemului.

4.5. CESE sprijină ideea potrivit căreia cercetarea și dezvoltarea trebuie analizate de un comitet de etică. Condițiile de natură etică trebuie definite clar și evaluate încă din stadiul de analiză a propunerii, pentru a se asigura securitatea și claritatea juridică.

4.6. CESE susține ideea suveranității industriale europene în Europa, dar pune încă sub semnul întrebării modul în care aceasta poate fi transpusă în politică, întrucât majoritatea statelor membre ale Uniunii Europene se consideră părți ale Alianței atlantice, în timp ce multe state rămân loiale unui concept național de suveranitate.

4.7. CESE își exprimă îngrijorarea cu privire la viitorul cooperării cu Regatul Unit după Brexit și pledează în favoarea unui sistem de securitate și a unui parteneriat puternic, care să includă Regatul Unit ca stat asociat la FEA.

4.8. Afectați de globalizare, care are efecte perturbatoare din multe puncte de vedere, europenii sunt deja conștienți de o parte din greșelile comise și de iluziile create. Greșeala lor majoră constă în faptul că nu trec la acțiune. Politica de abținere strategică, care ne-a permis să ne concentrăm asupra economiei și care ne-a adus atât de multă bunăstare în timpul Războiului Rece și până la începutul noului secol, a devenit acum problema europeană cea mai spinoasă.

4.9. Pentru o lungă perioadă de timp, Europa și-a impus punctul de vedere în lume, la început pe cont propriu și mai târziu împreună cu SUA. Într-o lume în care încălzirea globală și regimurile autoritare devin tot mai puternice, inegalitățile de dezvoltare între țări, dar și în interiorul țărilor, devin de nesuportat. Continentul nostru în curs de îmbătrânire se simte amenințat, manifestând o tendință de a învinovăți și uneori de a confunda probleme precum terorismul și mișcările migratorii, și prezintă un nivel insuficient de solidaritate, atât în interiorul statelor membre, cât și între acestea, în condițiile reapariției naționalismului și autoritarismului, care pun la încercare democrațiile europene. Oricât interes ar prezenta un instrument de politică industrială precum Fondul european de apărare, el nu va dispensa Uniunea Europeană de necesitatea de a reflecta la ce și cum dorește să apere.

4.10. Apărarea europeană nu se referă doar la amenințări strategice, intervenții externe, capacitate militară, inovație tehnologică și excelență industrială. Întrucât principala amenințare cu care se confruntă în prezent europenii este provocarea la adresa democrației europene înseși, politica de apărare comună nu mai poate ignora această dimensiune politică.

Bruxelles, 12 decembrie 2018.

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Luca JAHIER
